

**Lausunto Itä-Suomen aluehallintovirastolle / Veden ottaminen Iso-Valkeisesta lumetus-
käyttöön, vedenottolaitteiden rakentaminen sekä poikkeaminen lähteen ja noron luonnon-
tilan vaarantamiskiellosta Antikkalanrinteen toisen laskettelurinteen rakentamiseksi**

Ympäristöjohtaja Tanja Leppänen
Ympäristö- ja rakennusvalvontapalvelujen tukipalvelut

Aluehallintovirasto on pyytänyt Kuopion kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen / Kuopion kaupungin ympäristö- ja rakennuslautakunnan lausuntoa otsikkokohdassa mainitusta hakemuksesta 12.5.2017 mennessä. Lausunnon antamiselle on pyydetty lisääaikaa. Lausunto toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta (www.avi.fi/muistutus).

Hakemus koostuu veden ottamisesta Iso-Valkeisesta lumetuskäyttöön, vedenottolaitteiden rakentamisesta ja poikkeamisesta lähteen ja norojen luonnon-tilan vaarantamiskiellosta.

Hakemukseen on liitetty raportti hankkeen luontovaikutuksista, Antikkalan alueen noro- ja lähdeselvitys sekä tarvearviointi Natura-vaikutusten arvioimiseksi Puijon Natura-alueen suojeluarvoihin kohdistuvien vaikutusten osalta. Hankkeen vaikutuksista vanhan rinteen uhanalaiseen sienilajistoon on saatu Helsingin yliopiston sienityöryhmän lausunto. Hakemus sisältää myös Pohjois-Savon ELY-keskuksen ennakkolausunnon hakemussuunnitelmaan liittyvien luonnonsuojelukysymysten sekä vesilain suojeltavia luontotyyppejä koskevan poikkeamisen osalta.

Sienityöryhmä on toimittanut kaupungille lumetuksen vaikutuksia Antikkalanrinteen uhanalaiseen ja harvinaiseen sienilajistoon koskevan, aikaisempaa lausuntoaan täydentävän lausunnon. Lausunto on saapunut 9.5.2017, eikä sitä kokousaikataulun takia ole ehditty ottaa huomioon lautakunnan lausuntoa valmisteltaessa. Lausunto on esityslistan liitteenä.

Vaikutusten arviointi

-

Esitys

Lautakunta esittää Itä-Suomen aluehallintovirastolle lausuntonaan seuraavaa:

Lautakunta katsoo, että hakija on monipuolisesti ja riittävästi selvittänyt ja arvioinut toiminnan luonto- ja ympäristövaikutuksia. Lumetuksen mahdollisista vaikutuksista vanhan rinteen monipuoliseen niittysienilajistoon on lisäksi pyydetty asiantuntija-arvio valtakunnalliselta sienityöryhmältä.

Hakemuksen jättämisen jälkeen on tullut tietoon, että Antikkalan vanhalta laskettelurinteeltä on löytynyt erittäin uhanalainen (EN) viherhäiverusokas myös toisesta paikasta. Uusi paikka on ylempänä rinteessä, lähellä etelänpuoleista metsänreunaa. Sienen on kerännyt alueella useana vuotena Kuopion

18.05.2017

46 §

kaupungin ja Kuopion Luonnon Ystäväin Yhdistyksen toimeksiannosta sieniselvityksiä tehnyt tutkija Katri Kokkonen Turun yliopistosta jo vuonna 2010, mutta lajinmääritys on varmistunut vasta aivan äskettäin.

Hankkeen vaikutusten tarkkailu hakemuksessa esitetyn mukaisesti on tarpeen. Hajuheinäesiintymän ja uhanalaisten sienilajien seurannan vanhalla rinnealueella lautakunta esittää toteutettavaksi Pohjois-Savon ELY-keskuksen luonnonsuojeluviranomaisen edellyttämässä laajuudessa erikseen laadittavan seurantaohjelman mukaisesti.

Täsmennyksenä hakemuksessa esitettyyn (s. 25) lautakunta toteaa, että myös sienilajistoltaan arvokkaimmilla alueilla heinän niittäminen on tehty ajan ja kustannusten säästämiseksi koneellisesti traktoriniittona. Tämä on sienilajiston ja niittykasvillisuuden kannalta aivan turvallista; oleellista on niittäminen leikkaavalla terällä ja niittojätteen pois kerääminen.

Liitteet

2 7970/2016 Sienityöryhmän täydentävä lausunto

Valmistelija

Timo Perätie

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 2145

Päätösehdotus

Ympäristöjohtaja Tanja Leppänen

Lautakunta hyväksyy edellä mainitun esityksen.

Päätös

Ympäristöjohtaja täydensi esitystä seuraavasti:

"Sienityöryhmä on 9.5.2017 päivätyssä lausunnossaan aiheellisesti ilmaissut huolensa lumetuksessa käytettävän veden ja mahdollisten lisäaineiden rehevöittävästä vaikutuksesta. Rehevöitymisen seurauksena saattaisivat lannoitamattomilla niityillä viihtyvät uhanalaiset ja harvinaiset rusokkaat ja muut niittysienet ajan myötä kadota Antikkalanrinteen lajistosta.

Antikkalassa tiedetään esiintyvän ainakin kolme sellaista rusokaslajia, joita ei tavata missään muualla Suomessa. Vaarana on, että niittyjen vähittäisen rehevöitymisen myötä menetetään näiden lajien ainoat tiedossa olevat kasvu- paikat Suomessa.

Huippupaikat Oy on ilmoittanut, että lumetuksessa ei käytetä kemikaaleja. Lumetuksen rehevöittävä vaikutus aiheutuu näin ollen käytettävän veden sisältämistä ravinteista. Vanhalle rinnealueelle ohjataan hakemuksen mukaan vettä enimmillään noin 25 000 m³ vuodessa. Vesi otetaan Iso-Valkeisen länsiosasta noin 1,5 metrin päästä pohjasta. Iso-Valkeisen länsiosaa on ilmastettu vuodesta 2014 saakka. Pohjanläheisen vesikerroksen fosforipitoisuus on vuosina 2015–2016 ollut keskimäärin noin 20 ug/l ja typpipitoisuus noin 700 ug/l. Näillä pitoisuuksilla Antikkalanrinteeseen joutuisi lumetusveden mukana noin 0,5 kg fosforia ja noin 18 kg typpeä vuodessa. Lumetettava alue on noin viiden hehtaarin suuruinen, joten lumetuksen aiheuttama fosforilisäys olisi noin 0,1 kg/ha ja typpilisäys vajaa neljä kiloa hehtaarille. Ilman kautta Etelä-Suomen metsiin arvioidaan joutuvan vuosittain 3–4 kiloa typpeä, joten rinteeseen kohdistuva typpikuormitus kaksinkertaistuisi lumetuksen seurauk-

18.05.2017

senä. Fosforilisäyksen suuruutta on viljavuustietojen puuttuessa vaikea arvioida.

Sienet ovat tunnetusti esiintymisessään oikullisia ja itiöemiä nousee maan pinnalle vain suotuisissa sääolosuhteissa. Sieniseurannalla ei välttämättä havaita sienilajistossa tapahtuneita muutoksia riittävän ajoissa. Seuranta on myös altis väärille johtopäätöksille. Uhanalaisen lajin havaitsematta jääminen ei yksiselitteisesti kerro lajin kannalta haitallisesta, usein vähittäin tapahtuvasta rehevöitymisestä. Laji ei vain syystä tai toisesta ole tutkimusvuonna tuottanut itiöemiä. Tutkijan paikallaolo on myös saattanut osua lajin havaittavuuden kannalta huonoon aikaan, vaikka tutkimuskäynnit olisivat ajoittuneet syksyn sääolojen kannalta optimaalisesti.

Viljavuusanalyysit tuottaisivat objektiivisesti mitattavaa ja seurattavaa tietoa maaperän ravinnetasojen ja mahdollisesti muiden sienien viihtymisen kannalta keskeisten tekijöiden muutoksista (mm. kalkkivaikutus). Seuranta ei myöskään olisi ylivoimaisen kallis toteutettavaksi.

Antikkalanrinne raivattiin laskettelurinteeksi vuonna 1958. Rinteen yläosa oli sitä ennen maatalousmaata, niittyä ja laidunta. Aluetta on siitä pitäen pidetty avoimena niittämällä (traktoriniitto) ja / tai tamppaamalla kasvillisuus matalaksi koneellisesti. Niitetty heinä on jätetty paikoilleen. Tavallisesti niitto tai heinän ja pajukon alasajo on tehty yhden kerran vuodessa myöhään syksyllä. Viimeisen noin 10 vuoden ajan on rinteen parhailla sienipaikoilla niitto tehty erikseen aikaisemmin syksyllä ja niittojäte myös kerätty pois rinteestä.

Edellä olevan perusteella lautakunta esittää, että seurantaohjelmaa täydennetään maaperän viljavuusanalyyseillä. Analyysit on tehtävä erillisen ohjelman mukaisesti, jonka Pohjois-Savon ELY-keskuksen luonnonsuojeluviranomainen hyväksyy. Nykytilan arvioimiseksi seuranta tulee aloittaa jo ennen rakennustöiden aloittamista. Lisäksi lautakunta esittää, että toiminnanharjoittaja veloitetaan niittämään rinne vuosittain kokonaisuudessaan. Ravinteiden poiston tehostamiseksi heinäjäte on kerättävä pois alueelta."

Lautakunta yksimielisesti hyväksyi ympäristöjohtajan täydennetyt esityksen.

Merkitaan, että Jukka Pulkkinen saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana.

Merkitaan, että Timo Perätie poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn jälkeen.

